

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning av frågan om pension åt arvodes- och kontraktsanställd personal i statens tjänst.

I en inom andra kammaren under nr 69 väckt motion, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, hemställer herr *Fagerholm*, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning med förslag rörande pensionsvillkor för arvodes- och kontraktsanställd personal samt liknande personal inom statsverket».

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Över förevarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från *statskontoret*, som anfört följande.

Vid införandet av pensionsrätt inom den civila statsförvaltningen för icke-ordinarie befattningshavare i samband med 1934 års pensionsbestämmelser begränsades densamma att i princip gälla då förekommande befattningshavare å extra stat samt extra ordinarie tjänstemän, vilka samtliga såsom det i det vid proposition nr 222 till 1934 års riksdag fogade statsrådsprotokollet uttalades, vore anställda i mera stadigvarande anställning och för samma eller likartade arbetsuppgifter, som åvilade ordinarie personal. I de nya pensionsbestämmelserna, civila tjänstepensionsreglementet, inrymdes emellertid samtidigt åt Kungl. Maj:t att besluta om pensionsrätt jämväl åt andra icke ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk än extra ordinarie tjänstemän och tjänstemän å extra stat, i den mån de med hänsyn till anställningens art och omfattning skäligen funnes böra komma i åtnjutande av dylik förmån. Till motivering härför framhölls i förenämnda statsrådsprotokoll, att inom vissa förvaltningsgrenar funnos icke-ordinarie befattningshavare, vilka icke vore hänförliga till nyssnämnda grupper men likväl måste i avseende å anställningens varaktighet, tjänstgöringsförhållanden m. m. anses jämförliga med desamma och därför kunde ifrågasättas till erhållande av pensionsförmån. Såsom exempel på dylika grupper av icke-ordinarie befattningshavare, vilkas pensionsrätt skulle bliva beroende av Kungl. Maj:ts särskilda beslut, nämndes icke-ordinarie befattningshavare i hovrätt med fortlöpande adjunktion eller med andra ord av Kungl. Maj:t förordnade assessorer. Vidare uttalades, att Kungl. Maj:ts beslutanderätt i fråga om pensionsrätt i särskild ordning även skulle kunna avse vissa anställningshavare inom statlig förvaltning, vilka icke vore helt jämställda vare sig med arbetare eller med någon av de tjänstemannakategorier, som skulle

beredas pensionsrätt, men vilka i pensionshänseende närmast borde jämföras med tjänstemännen.

De av statsmakterna år 1934 angivna principerna för ordnandet av pensioneringen för de statliga tjänstemännen ha jämväl varit bestämmande vid den revision av pensionsbestämmelserna, som kommit till uttryck i 1941 års allmänna tjänstepensionsreglemente. Regelmässigt utgör alltså ordinarie eller extra ordinarie tjänstemannaanställning alljämt förutsättning för pensionsrätt. För befattningshavare, som av staten anställas för en fortlöpande tjänstgöring, ordnas alltså såsom regel pensionsförhållandena genom befattningarnas ombildande till pensionsberättigande tjänster. Genom den fortskridande inplaceringen i löne- och pensionssystemen av allt fler grupper statsanställda sker också en successiv minskning av antalet befattningshavarekategorier, för vilka pensionsfrågan ej är ordnad. I anledning av motionen må vidare framhållas, att Kungl. Maj:t med stöd av det givna bemyndigandet i en hel del fall, där pensionsrätt icke ansetts böra ifrågakomma genom tillämpning av de för sådan rätt normalt avsedda anställningsformerna, ordinarie eller extra ordinarie anställning, tillförsäkrat vissa icke-ordinarie anställningshavare författningsenlig pensionsrätt, exempelvis ovanberörda hovrättsassessorer (numera extra-ordinarie tjänstemän), vissa extra lantmätare, fast anställda tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader, extra tjänstemän vid statens vattenfallsverk samt ett flertal arbetsledande förmän.

Enligt direktiven för 1945 års lönekommitté faller inom kommitténs uppdrag att underkasta de mot civila och militära avlöningsreglementena svarande icke-ordinariereglementena översyn. Kommittén har ock särskilt anbefallts att överväga lönevillkoren för annan icke-ordinarie personal än extra ordinarie och extra tjänstemän. Det torde kunna förutsättas, att kommittén i samband därmed kommer att taga under omprövning frågan om pensionsrättens anknytning till förekommande anställningsformer. Då de i motionen berörda frågorna alltså väsentligen torde falla inom ramen för den pågående löneutredningen, synes särskild utredning i ämnet icke behöva ifrågakomma.

I skrivelse den 29 mars 1946 till bankoutskottet hava *svenska postmannaförbundets* och *Sveriges poststationsföreståndareförenings styrelser* på anförda skäl hemställt, att utskottet måtte biträda det i motionen väckta yrkandet.

I likhet med motionären hyser utskottet den uppfattningen, att frågan om pension åt arvodes- och kontraktsanställd personal i statens tjänst är förtjänt av närmare övervägande. Detta gäller särskilt de personalgrupper, vilkas anställningstid plägar sträcka sig över en längre tidrymd, såsom fallet är beträffande exempelvis viss arbetsledande personal vid byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå, inom statens arbetsmarknadskommission m. fl. verk. Den väckta frågan äger emellertid nära samband med spörsmålet rörande den här avsedda personalens anställnings- och lönevillkor. Såsom statskontoret framhållit, har 1945 års lönekommitté jämväl anbefallts att överväga lönevillkoren för annan icke-ordinarie personal än extra ordinarie och extra tjänstemän. Härvid läres få förutsättas, att kommittén kommer att ägna

Utskottet.

uppmärksamhet även åt frågan om pensionsrättens anknötning till de olika anställningsformerna. Under sådana förhållanden torde riksdagen sakna anledning att hos Kungl. Maj:t anhålla om särskild utredning i det av motionären åsyftade hänseendet. Utskottet hemställer fördenskull,

att förevarande motion II: 69 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 maj 1946.

På bankoutskottets vägnar:

GUST. SVEDMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar *Åkerberg*,* *Carlström*, *Sundvik*, *Friggeråker*, *Leander*, *Lindblom*, *Fahlander* och *Andersson* i Tidaholm;
från andra kammaren: herrar *Svedman*, *Andersson* i Munkaljungby, *Mattsson*, *Eriksson* i Sandby,* *Sundberg*, *von Seth*,* *Nilsson* i Landskrona och *Stjärne*.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.